

UM
HJÁTRÚ OG FJÖLKYNGI
UPPRUNA ÞESS OG ÚTBREIÐSLU

eftir

STEFÁN SIGFÚSSON.

GALDRAMÁLA TÍMABILID

Þetta tímabil er eitt með því svartasta í sögu Norðurlálfunnar, og aldrei hefir maðurinn fyr né síðar verið jafn örsneiddur vitsmunalegri heilbrigði né ofurseldur hjátrú og hleypidómum sem þá. Djöklar og illvætti gengu ljósum logum. Frá öllum prédikunarstólum kyrkjunnar svo öldum skiftir verður aðalkenningin þessi. Uggur og ótti fyrir galdranornum og fordæðum er almennur. Klaganir ganga á víxl, svo að þegar einn var sektaður um galdur, kærði hann þann, sem ákærði hann, og drógust þannig oft fjölmargir inn í málin, er oftast lyktuðu með brennum eða hengingum.

Hið fyrsta galdramál kemur upp árið 1264 á Suður Frakklandi. Um það skeið og all-lengi síðar var lítið um brennur. En svo fóru menn að sækja sig, eftir því sem lengur leið á og byrjunin var hafin.

Ofsóknirnar byrja bæði gegn sértrúarflokkum, er allir voru nefndir einu nafni villutrúarmenn, og svo gegn hinum ímynduðu galdramönnum, er fóru nú að finnast svo að segja á hverju strái. Fargan þetta var ekki að eins meðal alþýðu manna heldur einnig í hinum æðri stéttum og það allt fram á hinn síðasta tug 17. aldar. Allur sá gauragangur kostaði Norðurlálfuna meira blóð, og það saklaust blóð, en öll samtímis stríð og styrjaldir.

Menn trúðu því almennt, að það væri Kölski sjálfur, sem upptökin hefði að öllu fráfalli manna— að þeir gjörðust galdramenn og nornir. Því var almennt trúað, að allir þessir mynduðu skipulegt samfélag, og að hver, sem vildi, gæti í félag þetta gengið, með því að hafna með eidi öllu samfélagi við guð þrjúan og alla góða anda, sverja sig frá trú og skírn, og í einu aðhyllast allt það, sem illt var og öfugt. Þó var þetta ekki ein-